

DOI: <https://doi.org/10.15407/bv2022.01.099>

УДК 001.83-047.44:005.745BOBCATSSS»2012/2021»

Ганна Шемаєва,

<https://orcid.org/0000-0002-1053-989X>,

докторка наук із соціальних комунікацій, професорка,

професорка кафедри документознавства та української мови,

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (Харків, Україна),

вул. Чкалова, 17, Харків, Харківська область, Україна, 61000

e-mail: annashemaeva@ukr.net

Співавторство в межах міжнародної конференції BOBCATSSS (2012–2021)

Важливим і актуальним каналом формування ефективної професійної комунікації та засобом обміну інформацією є науковий дискурс в межах конференцій. Їх аналіз дає уявлення щодо пріоритетних аспектів науково-освітньої та практичної діяльності, напрямів професійної взаємодії, як в окремих країнах, так й на міждержавному рівні. Одним із аспектів професійної комунікації є співавторство фахівців. Стаття має на меті показати міжнародне співавторство на основі аналізу матеріалів конференції BOBCATSSS у період 2012–2021 рр. Особливістю цієї конференції є те, що студенти не тільки беруть участь у наукових дискусіях, але й є її основними організаторами. Дослідження спрямовано на визначення кількості спільних публікацій, підготовлених авторами із різних країн; кількості авторів цих публікацій; виявлення інституцій, автори з яких спільно готували статті. **Методологія.** Для аналізу було обрано матеріали щорічних конференцій BOBCATSSS. На основі методу бібліометрії визначалися кількісні характеристики співавторства. **Наукова новизна** полягає в тому, що акцентується увага на міжнародному співавторстві як пріоритетному напрямі професійної взаємодії. **Висновки.** Міжнародне співавторство в межах конференцій BOBCATSSS не є поширеним. Впродовж десяти років було підготовлено всього 18 спільних публікацій, до того ж найбільша кількість – двома авторами. Особливістю міжнародного співавторства фахівців у сфері LIS залишається професійна взаємодія між провідними країнами. Високий ступінь участі у підготовці спільних публікацій з колегами з інших країн спостерігається серед викладачів та студентів з Туреччини, Хорватії, Болгарії, США. Актуальним і нагальним є розширення міжнародного співробітництва на основі підготовки спільних публікацій, що сприятиме формуванню ефективної взаємодії у професійному просторі.

К л ю ч о в і с л о в а: бібліотекознавство (*LIS*), конференція Bobcatsss, співавторство, міжнародна співпраця, професійні комунікації, бібліометричний аналіз.

Актуальність теми статі. Професійна взаємодія відіграє визначальну роль у науково-освітніх і практичних процесах, і важливим аспектом для ефективної професійної комунікації та обміну інформацією є науковий дискурс у межах конференцій. Саме на таких зібраннях порушуються найактуальніші проблеми інформаційно-бібліотечної галузі, пропонуються перспективні шляхи подальшого розвитку, надаються результати наукових досліджень, продукуються нові знання. Відтак у матеріалах конференцій відобра-

жаються основні тенденції розвитку бібліотечно-інформаційної науки. Їх аналіз надає змогу отримати уявлення щодо пріоритетних аспектів науково-освітньої та практичної діяльності, напрямів професійної взаємодії, як в окремих країнах, так і на міждержавному рівні. Одним із аспектів професійної комунікації є співавторство фахівців із різних установ та з різних країн. Спільні публікації відзначають розвиток як внутрішнього, так і зовнішнього міжнародного співробітництва в інформаційно-бібліотечній галузі.

На міждержавному рівні консолідуюче значення має конференція BOBCATSSS, яка відбувається щорічно з 1993 р. Її назва походить від найменувань міст, представники яких взяли участь в організації першого зібрання – Будапешт, Осло, Барселона, Копенгаген, Амстердам, Тампере, Шеффілд, Штутгарт, Сомбатхей. У межах конференції відбувається міжкультурний діалог науковців, освітян та студентів бібліотечно-інформаційної спеціальності з різних країн. Специфічність конференції полягає в тому, що студенти бакалаврату, магістратури, аспірантури не лише беруть участь у наукових дискусіях, але також є її основними організаторами. Тобто, конференція має студентоцентричний аспект. Це відрізняє конференцію BOBCATSSS від інших міжнародних конференцій. Зазначене зумовлює актуальність, доцільність і своєчасність дослідження співавторства в межах конференції BOBCATSSS.

Аналіз досліджень і публікацій. Одним із останніх є дослідження матеріалів конференції BOBCATSSS у період з 2015 по 2020 рр. колективом авторів з Хорватії А. Golub, D. Cupar, V. Pjanic (2021) [1]. Вони зосередили увагу на виявленні доповідей, в яких розкриваються різні аспекти цифровізації. Безпосередньо аналізу публікацій у співавторстві в межах конференції BOBCATSSS присвячено розвідки М. Klobcar з Р. Juznic (2002), J. Nijboer (2012), T. Sveum (2013). На основі бібліометричного аналізу матеріалів конференції у період 1998–2001 М. Klobcar з Р. Juznic (2002) виявили збільшення кількості статей у співавторстві з 40% у 1998 р. до 51% у 2001 р. Також вони відзначили, що міжнародне співавторство не було поширеним, оскільки знайшли тільки вісім робіт, підготовлених співавторами із різних країн упродовж 1998–2001 рр. [2]. Інший дослідник Jelke Nijboer (2012) здійснив огляд двадцяти конференцій BOBCATSSS. Він виділив дві декади у розвитку конференції та відзначив, що на перших конференціях роль студентів полягала в організації та модерування семінарів і сесій, але вже у 1995 р. було подано студентами 20% доповідей, а в 2012 р. – більше 50%. Активними доповідачами в той період були студенти бібліотечно-інформаційних шкіл Данії, Британії, Німеччини, Польщі. Також Jelke Nijboer позначив співавторство між професорами і студентами як важливу освітню стратегію [3]. Проте загалом аналіз співавторства, зокрема, міжнародного не проводився. Більш ґрунтовне дослідження співавторства на основі вивчення матеріалів конференції та веббанкетування провів Т. Sveum (2013). Учасникам конференції BOBCATSSS-2012 було запропоновано запитання, пов'язані з організацією процесу співавторства. Автор публікації з'ясував, яким чином відбувається поділ праці, які засоби комунікації між співавторами, які перспективи має спільне дослідження для публікації

в рецензованих наукових журналах. Він також акцентував увагу на спільній праці студентів як з викладачами, так і з іншими студентами [4].

Отже, попередні дослідження конференцій BOBCATSSS свідчать про важливість подальшого вивчення співавторства, зокрема, на міжнародному рівні.

Метою статті є виявлення міжнародного співавторства на основі аналізу матеріалів конференції BOBCATSSS у період 2012–2021 рр.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз міжнародного співавторства на основі вивчення матеріалів конференції здійснено у два етапи. На першому етапі дослідженню підлягали тільки доповіді. На другому етапі досліджуються інші матеріали.

На першому етапі дослідження було спрямовано на:

– визначення кількості спільних публікацій, підготлених авторами із різних країн;

– встановлення кількості авторів цих публікацій;

– виявлення інституцій, автори з яких спільно готували статті.

Загалом наше дослідження міжнародного співавторства ґрунтується на використанні методу бібліометрії. Дослідники застосовують два бібліометричні підходи до вивчення документальних потоків інформації. Перший підхід пов'язується з безпосереднім дослідженням публікацій через статистичний аналіз матеріалу за країнами, авторами, рубриками тощо. Інший спрямовується на визначення продуктивності вченого, наукової ефективності публікацій, наукового потенціалу країни тощо. Також дослідження співробітництва та міжнародної взаємодії здійснюються методом багатомірного масштабування, суть якого полягає у виявленні зв'язків співавторів, взаємозв'язків між публікаційними моделями та цитуванням, вивченні соціальних структур наукових організацій, а також проведенні порівняльного аналізу журналів. У нашому дослідженні використовується перший підхід.

Основною умовою існування і розширення професійного простору особистості є професійна комунікація, ефективність якої залежить від обміну досвідом, інформацією. Чим більша кількість країн бере участь в обговоренні актуальних проблем у межах конференції, тим активнішою має бути професійна комунікація на міжнародному рівні. Проте кількісна динаміка участі різних країн у конференціях BOBCATSSS у 2012–2021 рр. свідчить про їх зменшення впродовж 2017–2021 рр. порівняно з 2012–2016 рр. (Табл. 1).

Таблиця 1

Кількість країн-учасниць конференцій
BOBCATSSS за роками

Рік	Кількість країн	Рік	Кількість країн
2012	27	2017	22
2013	28	2018	17
2014	25	2019	22
2015	23	2020	19
2016	25	2021	16

На нашу думку, така різниця зумовлена, по-перше, тематикою конференції; по-друге, місцем проведення конференції; по-третє, глобальною кризою у зв'язку з карантинними обмеженнями (2020–2021).

В процесі проведеного аналізу було зроблено акцент і на співавторство загалом. Встановлено, що протягом останнього періоду (2017–2021) серед 36 країн Європи, Америки та Африки, які брали участь у конференції, постійними учасниками були: Угорщина, Хорватія, Іспанія, Швеція, Туреччина, Польща. Також було виявлено, що активні учасники конференції з таких країн, як Фінляндія, Франція та Нідерланди були відсутніми у 2019 р., представники з Японії не брали участі у 2018 р., а зі США – у 2021 р. Водночас варто звернути увагу, що вперше у 2021 р. взяли участь у професійній комунікації в межах конференції представники Албанії і Білорусі. Це свідчить про розширення географічних меж делегатів конференції та підвищення ступеня комунікаційної взаємодії фахівців інформаційно-бібліотечної галузі.

На основі детального вивчення матеріалів конференції визначено загальну кількість включених матеріалів, яка коливається від 50 до 70 впродовж усього досліджуваного періоду. Значна кількість доповідей, постерів та матеріалів воркшопів готується у співавторстві. Про це свідчать дані 2017–2021 рр. (табл. 2).

Таблиця 2

Кількісний склад публікацій
у співавторстві в матеріалах конференції BOBCATSSS (2017–2021)

Рік	Доповіді		Постер		Печа-куча	Workshops	
	усього	співавт./ %	усього	співавт. / %		усього	співавт./ %
2017	44	18 / 40,9	13	5 / 38,4	–	8	8 / 100
2018	26	13 / 50,0	17	4 / 23,5	5	8	7 / 87,5
2019	41	20 / 48,7	19	10 / 52,6	–	6	5 / 83,3
2020	42	28 / 66,6	20	14 / 70,0	–	4	3 / 75,0
2021	17	11 / 64,7	–	–	33	–	–

Як свідчать дані таблиці, більша половина доповідей упродовж 2017–2021 рр. підготовлена у взаємодії, але найактивніше співпраця проявляється в організації та підготовці матеріалів воркшопів. Проте така співпраця має різний характер:

- по-перше, це співавторство в межах одного колективу;
- по-друге, поширеною є підготовка матеріалів для повідомлення на конференції студентами та викладачами одного закладу;
- по-третє, це публікації, підготовлені представниками різних установ у межах однієї країни;
- по-четверте, співпраця на міжнародному рівні.

Усі зазначені види співавторства відображають ступінь професійних комунікацій у різних аспектах інформаційно-бібліотечної галузі.

На секційних зустрічах конференції BOBCATSSS студенти разом із викладачами та науковцями обговорюють перспективи розвитку бібліотек, навчальні програми, методики досліджень, майбутній розвиток інформаційного менедж-

менту, просування бібліотек у медіапростір, комунікації та спілкування на основі різних версій Веб 2.0, 3.0, 4.0. Також порушуються проблеми організації доступу до наукової та публічної інформації, формування нових компетенцій бібліотечних фахівців, перспектив розвитку LIS освіти, збереження бібліотечних колекцій. Пріоритетне значення надається обговоренню проблем якості інформації, інтелектуального права та етики інформаційних фахівців, обміну досвідом. Професійна комунікація в межах конференції сприяє не тільки появі нових ідей, стратегій розвитку бібліотечної справи, але й об'єднує науковців, освітян, практиків, зокрема, в аспекті реалізації спільних міжнародних проєктів.

Що стосується міжнародного співавторства, то одержані результати аналізу матеріалів конференції у період 2012–2021 рр. дозволяють стверджувати, що рівень професійної комунікації у цьому напрямі низький (Табл. 2).

Упродовж десяти років було підготовлено всього 18 публікацій 55 авторами із різних країн. У 2018 р. та 2021 р. такі спільні роботи взагалі відсутні.

Таблиця 2

Кількість спільних публікацій,
підготовлених авторами із різних країн

Рік	К-ть доповідей	К-ть авторів	Країни
2012	4	15	1)AU+DE, 2)NO+BD, 3)DK+RO, 4)BG+TR+HR
2013	2	8	1)TR+BW+LV, 2)BG+HR+TR+FR
2014	4	10	1)JP+US, 2)IT+CA, 3)ES+US, 4)TR+HR
2015	1	2	1)CA+US
2016	2	4	1)US+ZA, 2)US+HU
2017	1	4	1)HR+SE
2018	–	–	–
2019	3	9	1)NO+HU, 2)US+HR, 3)JP+NO
2020	1	3	1)BG+US,
2021	–	–	–
	18	55	

Найбільша кількість спільних статей, опублікованих упродовж 2012–2021 рр. у матеріалах конференцій BOBCATSSS, підготовлена двома авторами. Найактивнішими авторами на міжнародному рівні протягом досліджуваного періоду були представники різних освітніх закладів США. Високий ступінь участі у підготовці спільних публікацій з колегами з інших країн спостерігається серед викладачів та студентів з Туреччини (Hachette University), Хорватії (University of Zagreb), Болгарії (University of Library Studies and Information Technologies).

Слід відмітити співпрацю бібліотечних фахівців Національної бібліотеки Угорщини (National Szecheny Library) у 2016 р. з вченими університетів США (University of Illinois, Graduate School of Library and Information Science, Champaign-Urbana) та з професором університету Норвегії (Oslo Metropolitan University) у 2019 р. Професійні комунікації було спрямовано на розвиток бібліотечних сервісів. Заслугове уваги й співавторство двох студентів бакалаврату та

їх керівника з Хорватії (University of Osijek) з професором зі США (The Simmons School of Library and Information Science (2019)). Вони проаналізували онлайн форум для людей із хворобою Альцгеймера та обґрунтували його як підґрунтя для корегування захворювання.

У 2020 р. конференція BOBCATSSS була присвячена надзвичайно актуальній темі сьогодення – «Управління інформацією, фейкові новини та дезінформація». У спільних доповідях, підготовлених учасниками із різних країн (Бельгія, Італія, Нідерланди, Болгарія), порушувалися проблеми визначення та розуміння фейків; дискутувалися методи боротьби з дезінформацією в Інтернеті та формування відповідних компетенцій у студентів з різних точок зору: бізнес-аналітиків, менеджерів з інформації, бібліотекарів та архівістів; зосереджувалася увага на організації ефективної комунікації та спілкування на дисциплінарному та між-дисциплінарному рівнях.

Дійсно, питання міжнародної взаємодії між дослідниками, викладачами, студентами під час підготовки спільних публікацій є важливим, оскільки пов'язане з різними традиціями та пріоритетами діяльності. До основних проблем відносять: проблему взаємопорозуміння різних культур; вміння чітко сформулювати проблему; розуміння та сприйняття нових поглядів і думок; вміння будувати конструктивні відносини.

Загалом варто погодитися з Tor Sveum (2013), який визначив такі перешкоди розвитку міжнародного співавторства, як необхідність узгодження різних стилів письма, різниця в дисциплінах LIS, мовні бар'єри [4]. На нашу думку, важливе значення у такій співпраці має гнучкість учасників, колективне визначення мети, осмислення співпраці, а також особистісні характеристики, тривалість контактів, компетентностей учасників. Активізація міжнародного співавторства сприятиме розумінню культурних, лінгвістичних, політичних, технологічних та професійних особливостей. Отже, міжнародне співавторство є пріоритетним напрямом професійної взаємодії. Цей аспект можна віднести до наукової новизни.

Висновки. Проведений аналіз матеріалів конференції свідчить, що міжнародне співавторство в межах BOBCATSSS потребує розвитку.

Особливістю співавторства фахівців у сфері LIS, по-перше, є професійна взаємодія між провідними країнами. На нашу думку, це зумовлено історичним розвитком, культурою, релігією, географічною близькістю, лінгвістичною спорідненістю. По-друге, важливою особливістю є підготовка доповідей студентами спільно з викладачами на міжнародному рівні. Така співпраця: 1) дозволяє студентам підвищувати рівень професійних знань, одержувати вміння працювати в команді; 2) сприяє підвищенню викладачами якості освітнього процесу; 3) студентам і викладачам надає можливість обміну досвідом та знаннями між університетами.

Актуальним і нагальним є розширення міжнародного співробітництва на основі підготовки спільних публікацій, що сприятиме формуванню ефективної взаємодії у професійному просторі, сприятиме долученню до міжнародної наукової культури делегатів з різних країн, зокрема таких як Україна.

Подальшого дослідження потребує визначення тематичного змісту міжнародного співавторства в інформаційно-бібліотечній галузі.

Список бібліографічних посилань

1. Golub, A., Cupar, D., Pjanić, V. Is Bobcatsss Preparing its Participants for Digital Transformation? Topic Analysis of Papers Presented at Bobcatsss Conferences from 2015 to 2020. *Digital Transformation: Book of Abstracts at BOBCATSSS 2021 Virtual Conference*, 21st – 22nd January 2021. Porto, 2021. P. 52.
2. Klobcar, M., Juznic, P. Bibliometrical and bibliographical analyses of Bobcatsss proceedings (1998–2001). *Proceedings of the 10th International Bobcatsss Symposium on Library and Information Science*. Portoroz, 28–30 January 2002. P. 16–25.
3. Nijboer, J. From Static Bookshelves to Mobile Communication Two of BOBCATSSS Developments. *Information in e-Motion*. 20 International Conference on Information Science Amsterdam, 23–25 January 2012. P. 14–19.
4. Sveum, T. Collaborative writing at Bobcatsss. Two heads are better than one? *New Library World*. May 2013. P. 214–227.

References

1. Golub, A., Cupar, D., & Pjanić, V. (2021, January 21–22). Is Bobcatsss Preparing its Participants for Digital Transformation? Topic Analysis of Papers Presented at Bobcatsss Conferences from 2015 to 2020. In *Digital Transformation: Book of Abstracts at BOBCATSSS 2021 Virtual Conference* (pp. 52). Porto. [In English].
2. Klobcar, M., Juznic, P. (2002, January 28–30). Bibliometrical and bibliographical analyses of Bobcatsss proceedings (1998–2001). In *Proceedings of the 10th International Bobcatsss Symposium on Library and Information Science* (pp. 16–25). Portoroz. [In English].
3. Nijboer, J. (2012, January 23–25). From Static Bookshelves to Mobile Communication Two of BOBCATSSS Developments. In *Information in e-Motion*. 20 International Conference on Information Science Amsterdam (pp. 14–19). [In English].
4. Sveum, T. (2013, May). Collaborative writing at Bobcatsss. Two heads are better than one? In *New Library World* (pp. 214–227). [In English].

Hanna Shemaieva,

<https://orcid.org/0000-0002-1053-989X>,

Doctor of Science in Social Communications, Professor,

Professor of department of documentation and Ukrainian language,

National Aerospace University H. E. Zhukovsky «Kharkiv Aviation Institute» (Kharkiv, Ukraine)

CO-AUTHORSHIP WITHIN THE INTERNATIONAL CONFERENCES BOBCATSSS (2012–2021)

Relevance. The scientific discourse within conferences is an important channel of the effective professional communication formation and a means of information exchanging. Their analysis provides an idea of the priority aspects of scientific, educational and practical activities, areas of professional cooperation, both in individual countries and at the interstate level. One of the aspects of professional communication is the co-authorship of specialists. **The purpose** of this paper is to identify international co-authorship based on the analysis of the materials of the BOBCATSSS conference during 2012–2021. The specificity of this conference is that undergraduate, graduate and postgraduate students not only participate in scientific discussions, but are also its main organizers. The study focused on determining the number of joint publications prepared by authors from different countries; establishing the number of authors of these publications; identification of institutions, whose authors jointly prepared the paper. **Methodology.** The materials of the annual BOBCATSSS conferences were selected for analysis. Quantitative characteristics of co-authorship were determined on the basis of the conference materials texts and the bibliometrics method use. **Scientific novelty** is that international co-authorship is a priority area of professional interaction. **Conclusions.** International co-authorship within BOBCATSSS conferences is not widespread. Only 18 papers have been prepared in ten years. The largest number of joint was prepared by two authors. The feature of the international co-authorship of LIS specialists remains the professional interaction between the leading countries. A high degree of

participation in the preparation of joint publications with colleagues from other countries is observed among teachers and students from Turkey, Croatia, Bulgaria, USA. It is important and urgent to expand international cooperation through the preparation of joint publications, which will contribute to the formation of effective cooperation in the professional space.

Keywords: Library and information science (LIS), BOBCATSSS, Co-Authorship, international collaboration, professional communication, bibliometrical analysis.

National Aerospace University H. E. Zhukovsky «Kharkiv Aviation Institute»
17, Chkalov st., Kharkiv, 61070, Ukraine
e-mail: annashemaeva@ukr.net

Стаття надійшла до редакції 4.04.2022 р.